

# VERSLAG

Vergadering  
**GEMEENTERAAD VAN HILVERSUM**  
**29 MEI 2024**

## INDEX RAAD 29 MEI 2024

| NR<br>AGENDA | OMSCHRIJVING                                                    | BLZ |
|--------------|-----------------------------------------------------------------|-----|
| 1            | Vaststellen agenda                                              | 3   |
| 2            | Duidingsdebat aanpassen coalitie                                | 4   |
| 3            | Afscheid wethouder K. van Hunnik                                | 12  |
| 4            | Installatie en beëdiging wethouders J. Kalk en J.E.M.G. Göbbels | 13  |

**GEMEENTE HILVERSUM**  
RAADSVERGADERING VAN 29 MEI 2024  
(verslag)

Voorzitter: G.M. van den Top, burgemeester.

Aanwezig zijn de leden: mevrouw M. Boukhriess (Hart voor Hilversum), de heren J.J.A.N. Deen (D66), R.J.H. Docter, (Democraten Hilversum) en J. van Drogen (GroenLinks), mevrouw F. Durlacher (Belang van Nederland), de heren M.F. Eerenberg (Hart voor Hilversum) en G.J. Ekelmans (VVD), mevrouw J.F. van Exel-van Dijk (CDA), de heren H.H. Fennema (VVD), J.E.M.G. Göbbels (Democraten Hilversum), R.H. van Grieken (D66) en C.M. Groeneveld (Hart voor Hilversum), mevrouw B. van Hattum (D66), de heer S.J. Hexspoor (GroenLinks), de dames C. Jansson (Democraten Hilversum) en M.J. de Jong-Schrijvers (Hart voor Hilversum), de heer T. de Jong (CDA), mevrouw J. Kalk (PvdA), de heren J.P. Lahaise (PvdA) en R.J.C. Lancé (Hart voor Hilversum), mevrouw H.M.G.J. van de Linde (VVD), de heren H.J. Lindeboom (D66), J.T.M. van Nistelrooij (D66) en G.J. Postma (CDA), de dames R.W.C. Redmeijer (Hart voor Hilversum) en M.H.A. Remmers (GroenLinks), de heer D.E.O. Streutker (CDA), mevrouw B. Verweij (SP), de heren P.C.M. Vonk (SP) en J.A. van Waarden (GroenLinks), mevrouw V. Wesselink (D66), de heren T.R. Westerneng (VVD) en A. Zaabat (D66) en mevrouw E.M. Zeeuw van der Laan (VVD).

Griffier: mevrouw W.G.J. Drenth.

Wethouders: de heer B. Heller, mevrouw K. van Hunnik en de heren A.R.C. Scheepers en N.G.T. van Voorden.

Afwezig: mevrouw A. van de Beek (Democraten Hilversum) en de heren H. Koç (Democraten Hilversum) en B. Nanninga (ChristenUnie).

## 1. VASTSTELLEN AGENDA

De VOORZITTER opent de extra raadsvergadering, die wordt gehouden in verband met de aanpassingen in de coalitie en heet allen hartelijk welkom.

Afmeldingen zijn ontvangen van de heer Nanninga en mevrouw Van de Beek. De vergadering start met 35 raadsleden.

De Stichting Culturele initiatieven biedt de raadsleden een boek over 600 jaar Hilversum aan. Dat boek hebben de raadsleden vanavond op hun tafels aangetroffen, welk geschenk is geregeld door bestuurslid Docter van de genoemde stichting.

Mevrouw REDMEIJER doet een voorstel van orde om de spreektijd per fractie vanavond op zes minuten vast te stellen.

Het voorstel van orde van Hart voor Hilversum om de spreektijd per fractie op zes minuten vast te stellen wordt via de stemapplicatie in stemming gebracht en met 31 tegen 3 stemmen aangenomen, met de stemmen van de leden Göbbels en Docter van Democraten Hilversum en het lid Van de Linde van de VVD tegen (het lid Koç van Democraten Hilversum is bij de stemming afwezig).

De agenda wordt vervolgens ongewijzigd vastgesteld.

## 2. DUIDINGSDEBAT AANPASSING COALITIE

De VOORZITTER deelt mee dat de coalitiefracties in de afgelopen periode met elkaar en met andere partijen in gesprek zijn gegaan over de invulling van de ontstane wethoudersvacature en de verbreding van de coalitie. Het resultaat daarvan is dat Hart voor Hilversum niet langer deel uitmaakt van de coalitie en de fracties van de PvdA en Democraten Hilversum tot de coalitie toetreden. Intussen heeft de nieuwe coalitie ook een addendum op het coalitieakkoord.

De heer DEEN merkt op dat het vertrek van de ervaren wethouder Walters een ongekende kettingreactie heeft veroorzaakt. Er waren steeds weer nieuwe wendingen, maar hij vond het geen aantrekkelijk schouwspel. Wat begon met een simpele vacature en het opplussen van de coalitie heeft geresulteerd in wat eerder een grondige verbouwing is genoemd. Hij vraagt zich af of de nieuwe coalitie een goede afspiegeling is van de verkiezingsuitslag van twee jaar geleden. De twee grootste partijen zijn immers niet in het college vertegenwoordigd. Het stof was amper neergedaald toen Voorne aan Zee nog een duit in het zakje deed door het aanwijzen van de heer Scheepers als eerste kandidaat voor de voordracht voor haar nieuwe burgemeester. Het gebeurde leverde al met al flink wat dynamiek op. Hij feliciteert wethouder Scheepers met diens voordracht voor het burgemeesterschap van de gemeente Voorne aan Zee.

De vraag van de gemiddelde Hilversummers is terecht wat er nu aan de hand is, zodat het tijd is om het gesprek met elkaar aan te gaan, zoals D66 heeft verzocht. Er is nu een coalitie met één zetel meer dan voorheen en een coalitieakkoord met een addendum, waarover men zich kan afvragen wat dat precies betekent. De vraag is ook welk effect het addendum heeft op de lopende projecten. De Hilversummers verdienen namelijk te weten waarom deze keuzen gemaakt zijn en hij vindt het goed om dat met elkaar te duiden. Vandaar het aangevraagde debat.

Hij hoort graag van de grootste partij in coalitie, GroenLinks-PvdA, wat er precies is gewijzigd in het coalitieakkoord en of er ook dingen niet gaan gebeuren. Aan de toetredende partijen tot de coalitie vraagt hij wat het addendum precies inhoudt. De heer Göbbels van Democraten Hilversum heeft in de afgelopen jaren consistent tegen de meeste ruimtelijke ordeningsplannen gestemd, onlangs nog Bruisend Hart en de Omgevingsvisie. Vaak deed die dat in niet mis te verstane bewoordingen. Democraten Hilversum heeft zelfs tegen de Programmabegroting 2024 gestemd, die de heer Göbbels als wethouder straks mag gaan uitvoeren. Dat vraagt om uitleg, zodat hij graag daarop een reflectie heeft. D66 maakt zich zorgen. Het aantal te bouwen woningen is vanwege de grote woningnood een belangrijk issue. Het coalitieakkoord sprak en spreekt over ruwweg drieduizend woningen. Voor D66 was dat een belangrijk onderwerp en zijn partij wil daarvan minstens drieduizend woningen maken. Er is immers een tekort aan woningen en er is – zoals mevrouw Van de Linde altijd stelt - ruimte zat in de stad. Het addendum vermeldt: “Wij bewaken daarbij een goede balans tussen de woon- en werkgelegenheid, de natuur, de capaciteit van de infrastructuur en het voorzieningenniveau.” Hij vraagt wat dat concreet betekent en hoe dat te rijmen is met het verkiezingsprogramma van Democraten Hilversum, waarin 3.000 tot 3.500 te realiseren woningen staan tot 2040. Wat gebeurt er na 2030 en moet men zich zorgen maken over de lange termijnplanning met de nieuwe wethouder Ruimtelijke Ordening?

Van de PvdA wil hij graag een duiding van wat die heeft ingebracht en wat die partij belangrijk vindt.

Mevrouw DURLACHER herinnert aan het op 10 april jl. door BVNL indienen van een motie van afkeuring tegen het college, die door alle overige fracties werd verworpen. Zij stemden tegen het verschaffen van helderheid over de redenen achter het vertrek van wethouder Walters. Eveneens stemden zij tegen het in de toekomst waarborgen van transparantie en openheid. En zij stemden tegen conform de geldende procedures de nodige stappen ondernemen om continuïteit van het bestuur van de gemeente Hilversum te waarborgen. Er vond een hoofdelijke stemming plaats en twee tegenstemmers mogen misschien over anderhalf uur zitting nemen in het nieuwe college. BVNL maakt zich daarover zorgen en vraagt of dat zomaar kan en mag. Zij vraagt zich eveneens af wat het bestuur aan het doen is. De raadsmeerderheid was op 10 april tegen, dus waarom zou die nu wel om helderheid vragen?

De heer VONK houdt zijn betoog in het duidingsdebat in scheepvaart- en watersporttermen, ook met een knipoog naar Wijdmeren, met welke gemeente Hilversum mogelijk gaat fuseren.

Er is best wel veel gebeurd. Een wethouder stapte op en verliet het schip. Hart voor Hilversum probeerde een nieuwe bemanning te zoeken, wat niet lukte. Vervolgens werd de nieuwe bemanning bij nieuwe partijen gezocht. Hart voor Hilversum vond dat niet goed en trad uit het college. Na het optrekken van de rook blijft er volgens hem geen zeewaardig schip over. Tot overmaat van ramp vertrekt er ook een wethouder die ergens anders burgemeester wordt. De vraag is hoe men dat alles moet duiden. Netjes gezegd vindt hij dat best wel een rommeltje, een scheepsramp.

De SP is ook voor de nieuwe coalitie gevraagd, vond dat leuk en had heel goede, maar redelijke plannen, gezien de huidige twee raadszetels. De SP was best teleurgesteld niet tot nieuwe coalitiepartner te zijn gekozen. Dat voelde echt een beetje alsof te zijn afgewezen na het vragen van verkering. Het lopen van een blauwtje is nooit leuk.

Toch is de SP best wel positief en optimistisch, omdat de koers van het schip een stuk naar links zal gaan, dit gezien de oppositierol van Democraten Hilversum en de PvdA in de afgelopen jaren. De heer Göbbels heeft vanaf de kade heel vaak geroepen dat de koers de andere kant op moet. Nu springt die op hetzelfde schip en gaat meevaren. Het kan naar zijn mening niet anders dan dat de heer Göbbels de koers zal verleggen, omdat die niet alleen in het college zal gaan zitten omwille van de mooie pluchen bekleding in de stuurhut. Democraten Hilversum heeft heel goede dingen over participatie en het voorzieningenniveau in de wijken gezegd. Hij staat een analyse in de wijken voor over wat mensen daar nodig hebben, omdat men zonder dat niet eerder met ontwikkelen kan beginnen. Democraten Hilversum heeft ook natuur en infrastructuur genoemd, waarvoor hij zijn petje afneemt. De SP zal de nieuwe wethouder Göbbels heel scherp in de gaten houden, omdat die vaak vanaf de kade heeft geroepen dat het anders moet. Dat wil de SP dan ook graag zien.

Ook van wethouder Kalk van de PvdA verwacht hij veel. De PvdA heeft goede dingen aan het coalitieakkoord toegevoegd, zoals de minimaregelingen toegankelijk houden voor mensen met maximaal 130% van het minimumloon, het versnellen van het invoeren van de opkoopbescherming en het vaststellen van een leegstandsverordening en een doelgroepenverordening. Ook het bezien of men kan stoppen met het verkopen van sociale huurwoningen vindt hij goed. Hij hoopt dat mevrouw Kalk socialistische sjeu aan het schip toevoegt en de liberalen van de VVD en Democraten Hilversum en de conservatieven van het CDA de linkerkant op zal sturen.

Tot slot vraagt hij wanneer het onderzoek naar huiselijk geweld komt en wanneer er meer zal worden gekeken naar mensen met beperkingen.

De SP wil graag de loods voor de nieuwe coalitie zijn, die ervoor zorgt dat die de linkse kant zal opgaan.

Mevrouw REDMEIJER herkent het gevoel van een blauwtje lopen, maar vindt dat niet erg, omdat er daarmee ook iets beters op je pad kan komen. Iets kan met de mond of op papier beleden worden, maar hoeft niet waargemaakt te worden als het handelen iets anders laat zien. Er is gesproken over een nieuwe bestuurscultuur, die gaat over meer samen doen, transparant en open zijn, de ander wat gunnen en cadeautjes geven. Dat doet Hart voor Hilversum en is ook gebeurd. Een lege wethouderszetel van Hart voor Hilversum is als pressiemiddel gebruikt om verbreding te krijgen. Die zetel doet Hart voor Hilversum cadeau aan een andere cultuur, zijnde de nieuwe bestuurscultuur. Blijkbaar werkt het zo. Men had een coalitie van 24 zetels kunnen krijgen, maar een meerderheid van 26 zetels willen noemt zij de verhoudingen in de raad beschadigen en dat is voor Hart voor Hilversum geen verbetering van de bestuurscultuur. Dat noemt zij machtspolitiek. Het uiteindelijke resultaat is dat er een zetel in de coalitie meer is gekomen dan er was, evenals geen zesde wethouder.

Haar vraag blijft wat nou eigenlijk het echte doel is. Binnen het college luidt de nieuwe bestuurscultuur dat er transparantie en openheid van de ene wethouder wordt geëist en het geheim van de andere wethouder wordt gekoesterd. Dat is niet echt de bestuurscultuur van Hart voor Hilversum, maar blijkbaar is die wel nieuw.

Wethouder Scheepers vraagt zij te reflecteren op het in de raadsvergadering van 10 april jl. namens het college beantwoorden van vragen van raadsleden en of hij het gepast, ethisch en zuiver vindt dat hij vervolgens voorzitter was bij de brede onderhandelingsgesprekken.

Mevrouw Remmers gaf aan dat fractiediscipline niet meer van deze tijd is, een stelling waarmee zij het heel erg eens is. Daarom wilde mevrouw Remmers graag verbreding. Zij vraagt of mevrouw Remmers nu gelukkig is met een zetel verbreding van de coalitie in plaats van de door Hart voor Hilversum voorgestelde verbreding van vijf zetels. Mogelijk is mevrouw Remmers toch gelukkiger met het samengaan van GroenLinks en de PvdA, die nu de beschikking krijgt over tweemaal zoveel spreektijd en twee collegezetels.

Mevrouw DURLACHER wil weten of Hart voor Hilversum van een vetorecht in de coalitie gebruik heeft gemaakt.

Mevrouw REDMEIJER gebruikt nooit veto's en zegt gewoon wat zij vindt. Zij neemt aan dat haar wethouders dat ook hebben gedaan.

Het CDA wilde in het begin geen verbreding van de coalitie en zij informeert naar de overwegingen daarvoor, ook toen bekend was dat Hart voor Hilversum geen verbreding van twee partijen wilde, omdat daardoor de verhoudingen in de raad echt heel erg zouden vernachelen. Zij wil weten waarom het CDA toch ervoor heeft gekozen om met twee partijen te willen doorgaan met als consequentie dat Hart voor Hilversum weg zou gaan.

Tot slot vraagt zij alle raadsleden of zij zullen meedoen aan deze gang van zaken, temeer omdat zij zonder last en ruggenspraak zijn gekozen. Zij sluit haar betoog af met de woorden van haar vicefractievoorzitter: "Is dit dan de nieuwe politiek die we willen? Is dit in onze ogen lelijke spel nodig geweest om op het pluche te mogen zitten? Mensen zijn beschadigd, mensen zijn pijn gedaan. Geloof in mooie open politiek met de nieuwe bestuurscultuur wordt teniet gedaan. En waarom? Deze beweging doet op geen enkele manier recht aan de verkiezingsuitslag en laat zien dat datgene wat de inwoners willen er helemaal niet toe doet. Daar helpt geen enkele werkgroep meer aan."

Mevrouw REMMERS gaat in op de vraag van mevrouw Redmeijer of zij blij is met een zetel erbij in de nieuwe coalitie. Zij had Hart voor Hilversum liever voor de coalitie behouden, maar die partij gaf aan de nieuwe coalitie een brug te ver te vinden.

De eerste keer dat de verbreding van de coalitie ter sprake kwam, was naar aanleiding van een opmerking van mevrouw Walters. Die gaf in een informeel overleg aan dat de coalitie twee zetels was kwijtgeraakt. Gezien de aankomende plannen en de komende voorjaarsnota vond mevrouw Walters het verstandig om na te denken over verbreding van de coalitie.

De heer GROENEVELD memoreert dat Hart voor Hilversum heeft geprobeerd mee te bewegen naar die verbreding van 24 zetels toe. GroenLinks vond dat echter niet genoeg.

Mevrouw REMMERS heeft dat uitgebreid besproken met vier partijen. Afgesproken is met mogelijk nieuwe partijen voor de coalitie te spreken en hen drie vragen te stellen:

1. wat zij anders willen in het coalitieakkoord en hoe ze daarnaar kijken;
2. hoe ze kijken naar de vacature van de wethouder Financiën en Wonen;
3. of ze eventueel een wethouderskandidaat hebben.

Uit de vier gevoerde gesprekken kwamen twee partijen naar voren die alle coalitiepartijen positief verrasten. Er is gekozen voor voortvarendheid en zorgvuldigheid.

De heer GROENEVELD herhaalt zijn vraag waarom GroenLinks niet heeft gekozen voor een verbreding van de coalitie naar 24 zetels. Voor Hart voor Hilversum voelde het niet als een bespreking en was het niet meer dan een melding. Hart voor Hilversum heeft gevraagd of er naar de andere kant bewogen kon worden. Dat was voor de coalitiepartners geen optie, waarvoor nooit een goede reden is gegeven.

Mevrouw REMMERS herinnert eraan dat aan het begin van het proces gevoelens en inhoudelijke overwegingen zijn besproken, waardoor er met een bepaalde partij niet door een deur kon worden gegaan. Niemand van de vier coalitiepartijen had een veto tegen D66. Met twee partijen was er een prettig gesprek dat naar meer smaakte. Uiteindelijk zijn er met partijen twee gesprekken gevoerd en werden de twee

partijen een goede aanvulling voor de coalitie gevonden, ook omdat men het erover eens was dat de door mevrouw Walters achtergelaten portefeuille heel zwaar is. Daardoor is gevraagd of het wel reëel zou zijn te verwachten dat een persoon die heel zware portefeuille op zich zou kunnen nemen.

De heer GROENEVELD gaat het erom dat Hart voor Hilversum naar verbreding van de coalitie naar 24 zetels heeft gekeken. Voor de andere coalitiepartijen was dat niet genoeg en dat moesten 26 zetels zijn. Daarover krijgt Hart voor Hilversum geen uitleg. Besproken is dat er misschien een zesde wethouder zou moeten komen. Uiteindelijk wisten de overige coalitiepartijen dat Hart voor Hilversum niet zou meegaan met het toevoegen van twee partijen tot de coalitie. Uiteindelijk telt de coalitie nu 20 zetels en 5 wethouders.

Mevrouw REMMERS vervolgt dat onder andere op verzoek van GroenLinks de heer Scheepers als technisch voorzitter in de coalitieonderhandelingen is opgetreden. In haar ogen heeft hij dat uitstekend gedaan, zonder zijn VVD-pet op.

De heer FENNEMA beaamt dat er aan het begin van gesprekken met mogelijke coalitiepartners geen principieel bezwaar was. Naarmate men verder in het proces kwam was de conclusie dat met beide partijen inhoudelijk een heel goed gesprek te voeren was. Daarna een van die partijen alsnog afwijzen is niet terecht, omdat men zich dan ook moet afvragen met welk argument dat moet gebeuren. Er waren echter geen inhoudelijk zware redenen om met een van die twee partijen de gesprekken niet voort te zetten.

Mevrouw DURLACHER vraagt waarom geen formateur is aangesteld en waarom BVNL niet voor een gesprek is gevraagd.

Mevrouw REMMERS wijst erop dat er een wethoudersvacature gevuld moest worden. Zij dacht dat Hilversum bestuurd wil worden met het huidige bestuursakkoord als basis. Daarom is voor de gesprekken rekening gehouden met de continuïteit van bestuur. Uiteindelijk zijn de gesprekken met twaalf mensen gevoerd, die Hilversumse kennis, gezond verstand en strategisch inzicht meebrachten. Dat werd voldoende geacht.

De heer DEEN informeert waarop de behoefte is gebaseerd om een zo groot mogelijke coalitie te verkrijgen, terwijl in de afgelopen jaren is aangetoond met wisselende coalities te kunnen werken en in het algemeen met grote meerderheden voor voorstellen wordt gestemd. Ook staat in het coalitieakkoord op een andere manier te gaan werken.

Mevrouw REMMERS heeft in gesprekken ook gehoord dat de nieuwe bestuurscultuur nog niet zoveel handen en voeten heeft gekregen. Er wordt inderdaad heel goed samengewerkt, maar niemand wist wat de voorjaarsnota gaat brengen. Daarom zou het goed zijn om te werken aan verbreding van de coalitie. Ook gezien de grote dossiers zou het goed zijn partijen aan de coalitie toe te voegen.

De heer DEEN vraagt of het voornemen om anders te werken uit het coalitieakkoord is weggegooid.

Mevrouw REMMERS heeft dat niet gedaan, omdat een van de toe te treden partijen heeft geconstateerd dat daarvan meer werk gemaakt moet worden. Het punt dat de bestuurscultuur open en op samenwerking gericht moet zijn staat daarmee op plek twee.

De heer DEEN feliciteert GroenLinks-PvdA met het worden van de grootste partij in de coalitie en ziet mogelijkheden voor progressieve samenwerking.

Mevrouw REMMERS maakt bezwaar tegen het betitelen van GroenLinks als de grootste partij. Landelijk is besloten dat het goed zou zijn dat links beter zou samenwerken. Dat is echter een landelijk besluit en de lokale afdelingen nemen daarover hun eigen beslissing. GroenLinks en de PvdA blijven voorlopig apart functioneren en zijn dus niet de grootste partij.

Mevrouw DURLACHER vraagt waarom mevrouw Remmers een coalitie van 26 zetels wilde en waarom BVNL en de ChristenUnie niet zijn uitgenodigd voor het gesprek.

Mevrouw REMMERS hoopt op een nieuwe stabiele coalitie. Zij is de gesprekken ingegaan met het uitgangspunt verder te willen gaan met de huidige coalitie. Met twee partijen is verder gegaan. Als vrij laat in het proces een veto wordt uitgesproken is het ingewikkeld tegen een van de twee partijen te zeggen de spelregels te veranderen. Tevoren hebben de vier coalitiepartijen namelijk spelregels vastgesteld en die heeft in elk geval GroenLinks niet veranderd.

Als de SP een lichtje als loods laat branden wil zij daar best naar kijken, maar zij ontkent dat er een scheepsramp heeft plaatsgevonden.

Tot slot feliciteert zij de heer Scheepers met zijn voordracht voor de functie van burgemeester van de gemeente Voorne aan Zee.

De heer STREUTKER is het proces met open vizier ingegaan en wist de uitkomst niet tevoren. Allen zijn overvallen door het vertrek van wethouder Walters en de ontstane situatie. Samen met Hart voor Hilversum is bedacht hier op een zo goed mogelijke manier uit te komen, waartoe eerst twee weken bedenktijd is gevraagd. Vervolgens is een proces afgesproken. De vreugde en openheid daarvan gaf wat hem betreft wel invulling aan de nieuwe bestuurscultuur: met een open vizier het gesprek met elkaar aangaan en te proberen daar waar mogelijk te verbinden. Het is met de nieuwe coalitie niet de bedoeling om oppositie en coalitie tegenover elkaar te stellen, maar als raad met elkaar in gesprek te gaan en samen op te trekken.

In reactie op de op 13 mei jl. gemaakte keuze om met twee partijen verder te praten merkt hij op dat het gaat om de uitkomst van een proces. Daarbij is gezegd dat sprake was van een vraagstuk, ontstaan doordat wethouder Walters is vertrokken. De oplossing is ten eerste gezocht in het vinden van nieuwe wethouders, omdat de portefeuille van wethouder Walters te groot is voor één nieuw toe te treden persoon. Ten tweede moesten de coalitieafspraken in het coalitieakkoord zoveel mogelijk onderschreven blijven, gezien de behoefte aan een stabiel coalitieakkoord en een stabiel bestuur voor de stad. Dat uiteindelijk met twee partijen tot een oplossing is gekomen, waarbij de portefeuille van wethouder Walters over twee personen is verdeeld, vindt hij een heel mooie stap, waarbij is geprobeerd vanuit iets pijnlijks een kans te benutten om samen verder te komen. Tot de allerlaatste dag is het de wens geweest om ook Hart voor Hilversum aan boord te houden. Die partij heeft echter zelf daarvoor niet gekozen.

De heer SCHEEPERS (wethouder) reflecteert op het door hem namens het college het woord voeren in de raadsvergadering van 10 april jl. Toen had hij nog geen gesprek gevoerd met de commissaris van de Koning van Zuid-Holland over het burgemeesterschap van Voorne aan Zee. Namens het college heeft hij in die raadsvergadering in overleg met het college een reflectie gegeven op het vertrek van mevrouw Walters.

Dat hij technisch voorzitter was van de coalitieoverleggen beargumenteert hij door te zeggen dat hij die rol van mevrouw Walters had overgenomen. Na afloop van die overleggen hadden allen geconcludeerd dat sprake was van een fair proces. Het is niet aan hem om een oordeel te vellen over hoe hij die overleggen heeft voorgezet.

De heer GÖBBELS gaat in op de vraag van D66 over het effect van het coalitieakkoord plus addendum op de lopende projecten. In het coalitieakkoord is afgesproken om 3.000 woningen tot 2030 te realiseren. In het verkiezingsprogramma van Democraten Hilversum staat 3.000 tot 3500 woningen tot 2040 te realiseren. Tegelijkertijd is de omgevingsvisie vastgesteld, waarin een aantal van 6.000 woningen tot 2040 is genoemd. Een democratie werkt zodanig dat genomen besluiten ook worden uitgevoerd. Daarvan mag men ook uitgaan na het toetreden van Democraten Hilversum tot het college.

De heer DEEN snapt dat en prijst zich daarmee gelukkig. Hij vraagt of het aantal te realiseren woningen voor Democraten Hilversum een onderwerp in de onderhandelingen is geweest.

De heer GÖBBELS herhaalt democratisch genomen besluiten te accepteren. Bij nieuwe projecten of nieuwe inzichten wordt opnieuw gekeken, bijvoorbeeld in het licht van de participatieopbrengst van de omgevingsvisie en wat de Commissie voor Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten en de Commissie Milieu Effect Rapportage gezegd hebben. Die hebben aangegeven dat er kaders nodig zijn. Democraten Hilversum heeft de insteek om die balans beter te bewaken en op dat punt ziet hij kansen in de nieuwe coalitie.

De heer DEEN concludeert dat voor 1221, het Arenapark, het Stationsgebied, Bruisend Hart en het Circusterrein genomen besluiten gewoon doorgaan en er hooguit nog een woonlaag bij kan komen om die plannen betaalbaar te maken.

De heer GÖBBELS wijst op het MPG en de voorjaarsnota. Bij de grote projecten is het duidelijk geworden dat niet alles kan en er prioriteiten nodig zijn. De voorzet aan het college is gegeven om met voorstellen te komen. In die fase bevindt men zich nu.

De heer DEEN vraagt wat dan de voorstellen van de heer Göbbels kunnen zijn.

De heer GÖBBELS kan daarop niet vooruit lopen en heeft slechts een indicatie van sturingsmogelijkheden per project gekregen. Stukken daarover heeft hij nog niet gezien en die zijn nog niet naar de raad gestuurd.

De heer DEEN vraagt of de heer Göbbels het met hem eens is dat bij veel projecten de betaalbaarheid een issue is en de makkelijkste manier om die beter betaalbaar te maken het toevoegen van extra woningen is.

De heer GÖBBELS stelt dat men daarover haar collega Kalk moet bevragen, die wethouder Wonen zal worden.

De heer VONK vraagt of de heer Göbbels een of twee mogelijkheden kan noemen die niet kunnen, wat Democraten Hilversum altijd heeft geroepen.

De heer GÖBBELS kan dat niet aangeven, omdat het college een voorzet zal doen met sturingsmogelijkheden en daarna de raad bepaalt.

De heer VONK vindt het niet heel geloofwaardig dat Democraten Hilversum eerst tegen projecten is en die daarna wel gaat uitvoeren.

De heer GÖBBELS is het daarmee niet eens, omdat men in de oppositie scherper en puntiger kan zijn dan in de coalitie. Als historisch voorbeeld noemt hij de middeleeuwen, toen er in Deventer schepenen en raadsleden waren die elk jaar van functie wisselden, wat men bestuurscontinuïteit noemt.

De heer DEEN vraagt wat de leden en kiezers van Democraten Hilversum vinden van de ommezwaai die zij maakt.

De heer GÖBBELS maakt geen ommezwaai en heeft gezegd zich volledig in te zetten voor de tuinstad in balans. Aan genomen besluiten is niets meer te doen, maar ingeval van kansen bij nieuwe projecten zal hij daarvan gebruik maken.

De heer DEEN is benieuwd of Democraten Hilversum er is voor de Hilversummers van nu of voor de Hilversummers van de toekomst.

De heer GÖBBELS is voor een toekomstbestendig Hilversum en staat voor een integrale benadering, met niet allemaal ad hoc-plannen.

Mevrouw DURLACHER herinnert eraan dat de heer Göbbels destijds tegen het coalitieakkoord heeft gestemd en vraagt hoe het kan zijn dat Democraten Hilversum dat nu zo makkelijk omarmt.

De heer GÖBBELS vindt de tekst van het coalitieakkoord op zichzelf goed, maar stelt dat het erom gaat hoe men dat uitvoert. Het kritieke punt wat hem betreft is reële groei. Democraten Hilversum heeft de plannen op het sociaal domein altijd omarmd. De spanning zit op het fysieke domein. Over de vraag wat reële groei is kan men twisten. De Commissie MER geeft aan dat er spanning zit op voorstellen, dat niet alles kan en er keuzen nodig zijn. de Commissie voor Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten zegt hetzelfde.

Mevrouw KALK blijft bevriend met de SP en de heer Vonk, maar de PvdA is ook een bestuurderspartij. De PvdA zit nu bijna tien jaar in de oppositie. De gemeente komt voor keuzes te staan, omdat het Rijk de gemeente minder geld toebedeelt en de taken groter worden. Dan bepaalt de PvdA graag mee. Daarvoor zit zij in de politiek en zij wil haar opvattingen uitvoeren.

De gevoerde gesprekken waren vriendelijk en constructief. Er waren veel meer overeenkomsten dan verschillen tussen partijen. Wel zijn er accentverschillen die in het addendum terecht zijn gekomen. De PvdA staat voor goede betaalbare woningen en wil geen bepaalde groepen in de samenleving ergens de schuld van geven. Zij is voorstandster van alles wat is opgebouwd in het sociaal domein, wat zij wil behouden. Ook is zij voorstandster van het gaan experimenteren met een andere aanpak op verkeer. Tot slot wil zij op participatie niet in de rol van scheidsrechter worden geduwd, zodat er een participatieverordening komt.

De heer DEEN herinnert aan de ingediende motie enkele maanden terug, ‘Ook een taak zonder taakstelling’. Hij vraagt of de PvdA kan toezeggen dat Hilversum de spreidingswet zal uitvoeren.

Mevrouw KALK kan niets toezeggen, maar weet wel dat een wet intrekken net zo moeilijk is als een wet invoeren.. Zolang de wet geldt, geldt de taakstelling.

De heer GROENEVELD dacht dat Hart voor Hilversum de in het coalitieakkoord vermelde regeling al had veilig gesteld. Die regeling houdt in dat huishoudens met een inkomen tot 130% van het minimumloon in aanmerking komen voor minimaregelingen.

Mevrouw KALK heeft de 130% dankzij een PvdA-amendement via een voetnoot in de vorige begroting geregeld. Nu heeft de PvdA die regeling voor deze coalitieperiode verzekerd voor als het eventueel zwaar weer wordt.

De heer GROENEVELD verzoekt de voorzitter de vergadering te schorsen.

De VOORZITTER schorst de vergadering om 19.55 uur.

Schorsing.

De VOORZITTER heropent de vergadering om 20.00 uur.

De heer GROENEVELD vindt het gegeven antwoord van de heer Scheepers niet helemaal toereikend en wil diens zelfreflectie horen op diens voorzitterschap bij de coalitieonderhandelingen, toen die wist eventueel te vertrekken vanwege diens sollicitatie voor het burgemeesterschap van Voorne aan Zee.

De heer SCHEEPERS (wethouder) vindt het buitengewoon spijtig en vervelend dat zijn technisch voorzitterschap in de onderhandelingen in een soort integriteitskwestie wordt getrokken. Die gesprekken gingen niet over hem.

De heer GROENEVELD kondigt een motie van treurnis aan.

*Tweede termijn*

De heer GROENEVELD dient de volgende motie in:

Motie M 24-89, 'Motie van treurnis wethouder Scheepers'

"De gemeenteraad van Hilversum bijeen op woensdag 29 mei, behandelend agendapunt 2, 'Duidingsdebat aanpassing coalitie';

overwegende dat:

- wethouder Scheepers bij de raad van 10 april al wist dat hij had gesolliciteerd als burgemeester van een andere gemeente;
- hij ondanks die kennis toch namens het college woordvoerder was bij het debat over de onduidelijke gang van zaken aangaande het vertrek van wethouder Walters;
- hij daarna de rol van voorzitter op zich nam in de vervolgesprekken die hebben geleid tot de huidige situatie;

constaterende dat:

- deze handelingen niet erg passen in de beoogde nieuwe bestuurscultuur;
- het vraagtekens oproept over de integriteit en de doelen van wethouder Scheepers;
- dit schade brengt aan het gehele gemeentebestuur, zowel college als raad;

sprekt uit dat:

- het te betreuren hoe wethouder Scheepers heeft gehandeld;

en gaat over tot de orde van de dag."

(Motie M 24-89 van Hart voor Hilversum)

De VOORZITTER vindt het best ingewikkeld om iemand in verwijtende zin toe te spreken, die in een procedure zit waarover die niets kan zeggen.

De heer FENNEMA vindt de motie ronduit onbegrijpelijk en naar. Iemand solliciteert in diens eigen tijd naar een nieuwe functie en mag over die procedure niets zeggen. De heer Scheepers was een uitstekend technisch voorzitter, welke voorzitter door de grootste partij wordt geleverd. Daarbij speelt geen enkele integriteitskwestie. De sollicitatiebrief naar het burgemeesterschap van Voorne aan Zee was

waarschijnlijk al maanden eerder gestuurd en die doet bij de rol van de heer Scheepers in de gesprekken niets ter zake. De motie noemt hij overbodig en vervelend voor de heer Scheepers.

De heer Scheepers is volgens hem terecht de kandidaat-burgemeester van de gemeente Voorne aan Zee. De VVD laat de heer Scheepers met pijn in het hart gaan, maar gunt Voorne aan Zee de naar verwachting geweldige burgemeester

De timing van het vertrek is echter ongelukkig, waaraan de heer Scheepers echter niets kan doen. Nu komen er echter twee onervaren nieuwe wethouders in Hilversum. Zijn doel was het creëren van stabiliteit van bestuur en juist nu gaat de VVD-wethouder weg. Vanuit dezelfde drang naar stabiliteit van bestuur kan de VVD, als een van haar beste mensen weggaat, maar één ding doen, namelijk een van haar beste mensen terughalen. Daarom draagt de VVD op 12 juni a.s. aan de raad voor om Floris Voorink als wethouder te benoemen, omdat die in staat zal zijn een rimpelloze transitie van de ene naar de andere wethouder te bewerkstelligen.

Mevrouw DURLACHER heeft een motie van wantrouwen overwogen, maar vindt die te zwaar. Zij dient wel een motie van afkeuring tegen het college in vanwege het verloop van het proces en gehoord de beraadslaging van vanavond.

Motie M 24-90 'Motie van afkeuring'

"De gemeenteraad van Hilversum in vergadering bijeen op 29 mei 2024, behandelend agendapunt 2, 'Duidingsdebat aanpassing coalitie';  
gehoord de beraadslagingen;  
spreekt uit:

- de afkeuring naar het college;  
en gaat over tot de orde van de dag."

(Motie M 24-90 van BVNL)

De heer LAHAISE merkt op dat de coalitie een meerderheid van drie zetels heeft en niet van een zetel, zoals Hart voor Hilversum aangaf. GroenLinks en PvdA houden elk per vergadering zestien minuten spreektijd. Hij wijst erop dat de PvdA met slechts twee zetels in de gemeenteraad is vertegenwoordigd. Des te trotser is hij dat de zittende coalitie inclusief mevrouw Redmeijer van Hart voor Hilversum de PvdA uitnodigde om over bestuursdeelname te komen praten, nadat wethouder Walters begin april uit eigen beweging was opgestapt. Dat ziet hij vooral als een erkenning van de kwaliteit van de beoogd PvdA-wethouder Jacqueline Kalk. De PvdA is er van overtuigd met haar een prima bestuurder te kunnen leveren, wat niet minder geldt voor de heer Göbbels als vervanger voor wethouder Van Hunnik, van wie de PvdA ook betreurt dat zij opstapt. Uiteraard betreurt de PvdA het vertrek van beide wethouders van Hart voor Hilversum en vooral de manier waarop dat is gebeurd. Hoewel Hart voor Hilversum inmiddels onoverbrugbare ideologische verschillen ziet met de PvdA, zoals hij op de website van Hart voor Hilversum mocht lezen, heeft de PvdA nooit een onoverkomelijk probleem ervaren in de samenwerking met deze lokale partij. Te denken valt alleen al aan het dossier parkeren. Hij reikt in alle bescheidenheid de hand aan zijn collega's aan de rechterkant om te blijven samenwerken aan een mooi, gezond, sociaal en cultureel Hilversum. Dat geldt ook voor D66, de SP, de ChristenUnie en BVNL.

Wat gaat de Hilversummer merken van de toetreding van de PvdA tot het college? Ook hier past bescheidenheid, halverwege de termijn en gezien de inbreng van slechts twee zetels. Toch presenteert de PvdA met opgeheven hoofd met haar coalitiegenoten VVD, het CDA, GroenLinks en Democraten Hilversum een bijlage met punten, die extra aandacht zullen krijgen. Daarin richt de coalitie zich met name op woningzoekenden en Hilversummers die naar meer groen en ruimte op straat snakken. Ook wordt ingezet op het versterken van de democratie en het nog meer betrekken van bewoners bij besluiten die hen direct raken. Onderwijshuisvesting en de opvang van slachtoffers van huiselijk geweld verdienen extra aandacht, net als de gevolgen van Haagse bezuinigingen op alle Nederlandse gemeenten en op cultuur, onderwijs, de pers en de omroepen. Dat laatste treft Hilversum in het hart als mediastad.

De heer DEEN wijst op het cadeau gekregen boek 'Stemmen uit het verleden'. Er is veel te leren uit het verleden, maar D66 kijkt liever vooruit. Zoeken naar een balans moet geen excuus zijn voor het niet maken van keuzen. Het toevoegen van woningen kan volgens hem echt op een mooie manier, wat Dudok eerder deed. Hij roept het college op koers te houden met meer wind in de zeilen.

De heer STREUTKER vraagt BVNL en Hart voor Hilversum de ingediende moties niet in stemming te laten brengen, omdat ze volgens hem niets toevoegen aan de avond, die vreugdevol eindigt met twee nieuwe wethouders en één nieuwe burgemeester.

De heer VONK vindt het opstappen van drie wethouders een kleine ramp. Hij had het handig gevonden als de heer Scheepers een jaar later naar het burgemeesterschap had gesolliciteerd. Die kan men echter niet vragen diens geheimhoudingsplicht te schenden, omdat dat strafbaar is. Daarom verzoekt hij Hart voor Hilversum de motie van treurnis M 24-89 terug te trekken. Volgens hem is op geen enkele manier sprake van een integriteitsvraagstuk.

Motie van afkeuring M 24-90 steunt de SP ook niet.

De heer DOCTER steunt motie M 24-90 evenmin en memoreert dat men geen toekomst heeft als men het verleden niet kent en daaruit geen lessen trekt. Dan kan men ook geen afgewogen besluit nemen.

Democraten Hilversum zal de verrichtingen van het nieuwe college met een positieve grondhouding en een onverminderde kritische houding volgen.

De heer DEEN kondigt aan de beide moties ook niet te zullen steunen.

Mevrouw DURLACHER zal haar motie niet in stemming brengen en zal de motie van afkeuring niet steunen, omdat die over een persoon gaat.

De heer GROENEVELD ziet dat er weinig steun is voor zijn motie en trekt die in.

Mevrouw REMMERS zou de motie van treurnis M 24-89 van Hart voor Hilversum niet hebben gesteund. De vier coalitiepartijen hebben de heer Scheepers voor het technisch voorzitterschap gevraagd en zij heeft tot en met 20.00 uur op 23 mei jl. niets kunnen merken van diens sollicitatie naar het burgemeesterschap van Voorne aan zee.

### 3. AFSCHIED WETHOUDER K. VAN HUNNIK

De VOORZITTER deelt mee dat op 11 juni a.s. echt afscheid van de wethouder zal worden genomen. Zij werkte sinds haar aantreden op 8 juni 2022 met ongelooflijke energie, doorzettingsvermogen en liefde voor de gemeente Hilversum. Haar gezondheidsproblemen in het begin heeft zij op een bewonderenswaardige wijze weten te overwinnen. Mevrouw Van Hunnik heeft een nieuw Integraal Huisvestingsplan opgeleverd, waarin voor de komende jaren afspraken voor onderwijshuisvesting zijn vastgelegd. Met de besturen van de scholen en kinderopvangorganisaties is een goede weg gevonden om tot dat plan te komen.

Onderwijs is de grote passie van mevrouw Van Hunnik, waarvoor zij zich met hart en ziel heeft ingezet. De raad stelde onlangs de Hilversumse Educatieve Agenda vast, waarin is vastgelegd op welke manier invulling wordt gegeven aan de gezamenlijke educatieve verantwoordelijkheden.

De meest recente verdienste van wethouder Van Hunnik is de twee weken terug door de raad vastgestelde Sport- en beweegnota. Dankzij de samenwerking met onder andere de verschillende sportverenigingen en de buurtsportcoaches lag er een ambitieus plan voor, dat ervoor gaat zorgen dat Hilversum gaat voldoen aan de landelijke beweegrichtlijn. En vooral dat heel veel Hilversumse kinderen en ouders meer gaan bewegen dan in de afgelopen jaren.

Bij haar aantreden zei mevrouw Van Hunnik dat er niets mooier is dan wethouder te zijn in het dorp waar je geboren bent. Dat wethouderschap had langer mogen duren, maar zij kan trots zijn op alles

wat in die korte tijd voor elkaar is gebracht. Hij zegt namens raad en college dank voor alle gepleegde inzet.

*Applaus*

Mevrouw VAN HUNNIK (wethouder) zegt dank voor de door de voorzitter gesproken mooie woorden. Toen zij twee jaar geleden werd benaderd met de vraag van Hart voor Hilversum of zij wethouder in Hilversum wilde worden hoefde zij niet lang na te denken. Een maatschappelijke bijdrage leveren aan de inwoners van haar geboorteplaats voelde voor haar als een groot voorrecht. Hilversum is de plek waar zij is opgegroeid, waar zij haar kansen heeft gekregen en waar zij is gevormd tot wie zij is. Met overtuiging heeft zij zich in 2022 verbonden voor de volle wethouderstermijn. Van buiten komend heeft zij zich de Hilversumse politiek eigen moeten maken, net zoals de raad aan haar aanpak en bestuursstijl heeft moeten wennen. Samen met ambtenaren, college en raad heeft zij de regie kunnen voeren op de aan haar toevertrouwde portefeuilles. Er is vormgegeven aan de toekomstige richting van onderwijs, sport, wijken en buurten, vergunningen en toezicht, de interne organisatie en de regio. Zo zijn er in de afgelopen twee jaar onder andere het beleid en de kaders van het Integraal Huisvestingsplan onderwijs, de Hilversumse Educatieve Agenda en de Sportnota vastgesteld. Vanuit haar lidmaatschap van het algemeen bestuur van de regio heeft zij de fusie van de GGD en Jeugd en Gezin als bestuurlijk trekker mogen begeleiden. Nog vele plannen zijn voorbereid en zitten in de pijplijn. Aan dat alles komt vandaag noodgedwongen een abrupt eind, wat ook de realiteit van de politiek is. In haar brief van 18 mei jl. heeft zij de raadsvoorzitter bericht genoodzaakt te zijn terug te treden als direct gevolg van het uit de coalitie stappen van Hart voor Hilversum. Mede dankzij de toewijding en tomeloze inzet van ambtenaren heeft zij de afgelopen jaren zaken weten te realiseren. Met veel plezier kijkt zij op die samenwerking en de behaalde resultaten terug. Zij is trots op hen en dankt hen nogmaals uit de grond van haar hart. Ook dankt zij het secretariaat Bestuursadvies en Ondersteuning en Communicatie. Zonder hen is werken als wethouder onmogelijk. Zij spreekt de verwachting uit dat haar opvolger op zijn of haar eigen wijze erin zal slagen de ingeslagen weg voort te zetten. Zij dankt het college, de raad en de ambtelijke organisatie voor de samenwerking en wenst hen in de komende periode alle wijsheid en succes toe. Zij raadt aan Hilversum te blijven koesteren.

*Applaus*

#### 4. INSTALLATIE WETHOUDERS J. KALK EN J.E.M.G. GÖBBELS

De VOORZITTER deelt mee dat Democraten Hilversum de heer Göbbels en de PvdA mevrouw Kalk als wethouder heeft voorgedragen. De raad moet de vereisten en bescheiden onderzoeken om hen als wethouders te kunnen benoemen. Voorgesteld wordt om een adviescommissie voor onderzoek van de vereisten en bescheiden te benoemen, bestaande uit mevrouw Exel-Van Dijk als voorzitter en de heren Van Drogen en Groeneveld als leden.

*Aldus wordt besloten.*

Mevrouw VAN EXEL-VAN DIJK, voorzitter van de Commissie tot onderzoek van de vereisten en bescheiden, deelt mee dat die commissie de overgelegde bescheiden van de heer Göbbels en mevrouw Kalk heeft onderzocht en in orde bevonden. Gebleken is dat de kandidaten aan alle in de Gemeentewet gestelde eisen voldoen. De commissie adviseert tot hun benoeming als wethouders van de gemeente Hilversum.

De VOORZITTER stelt voor mevrouw Durlacher tot voorzitter en mevrouw Wesselink en de heer Ekelmans tot leden van de Commissie van stemopneming te benoemen.

*Aldus wordt besloten.*

De heer VAN GRIEKEN denkt dat beide kandidaten qua kundigheid en ervaring goed voorgesorteerd zijn voor het wethouderschap. Hij zal voor het benoemen van mevrouw Kalk tot wethouder stemmen. Hij brengt echter zijn stem tegen de heer Göbbels uit. Die heeft de afgelopen twee jaar met verve oppositie tegen de coalitie gevoerd en heeft tegen vrijwel elk dossier met harde kritiek gestemd. Hij vindt het daarom ongeloofwaardig om zonder maar iets specifiek aan het coalitieakkoord te veranderen het beleid te gaan uitvoeren waar die zo tegen is geweest. Dat kan hij moeilijk bevatten. De beantwoording van vanavond stemt hem tot zorgen ten aanzien van de stabiliteit binnen het college.

De heer GROENEVELD deelt mee dat Hart voor Hilversum het kiezen van de wethouders als een vrije kwestie beschouwt.

*Vervolgens wordt tot schriftelijke stemming overgegaan.*

De VOORZITTER schorst de vergadering om 20.40 uur.

Schorsing.

De VOORZITTER heropent de vergadering om 20.50 uur.

Mevrouw DURLACHER deelt mee dat voor de eerste wethoudersvacature 34 geldige stembriefjes zijn ingeleverd, waarmee 28 geldige stemmen zijn uitgebracht op mevrouw Kalk, 1 geldige stem op de heer Deen en 5 stemmen op geen enkele kandidaat.

Voor de tweede wethoudersvacature zijn 34 geldige stembriefjes ingeleverd, waarmee 21 geldige stemmen zijn uitgebracht op de heer Göbbels, 1 geldige stem op Bianca en 12 stemmen op geen enkele kandidaat.

De VOORZITTER constateert dat de voorgedragen kandidaten zijn benoemd door de gemeenteraad.

Zonder stemming wordt conform het voorstel van de voorzitter en de griffier besloten om de tijdbestedingsnorm voor de wethouders Kalk en Göbbels vast te stellen op 100%

Op de vraag van de VOORZITTER of mevrouw KALK en GÖBBELS hun benoeming als wethouder aanvaarden antwoorden zij bevestigend.

In handen van de VOORZITTER leggen mevrouw KALK en GÖBBELS als wethouder de bij wet voorgeschreven verklaring en belofte af.

De VOORZITTER ziet enorm uit naar de samenwerking met de nieuwe wethouders en wenst hen heel veel succes bij het uitoefenen van hun nieuwe functie. Hij sluit de vergadering om 21.00 uur.

Aldus vastgesteld in de vergadering van de gemeenteraad van 12 juni 2024,

de griffier,

de voorzitter,

A.J. van Meerveld CMC

dr.ir. G.M. van den Top